

Protection of Privacy and personal information: A comparative study between Iranian law and Canadian law

Abstract

The right to protection of privacy and personal information is one of the rights and freedoms that its aim is to protect the rights of individuals and respect to fundamental human rights. Identification the right to privacy and personal information and protecting it in law and determining the legal and criminal sanction, especially considering that this area is full of many problems can be challenging. The purpose of this article is to examine the protection of privacy and personal information and for understanding the laws in this area better, a comparative study has been conducted. The question of this article is what is the legal framework for the protection of privacy and personal information in Iranian and Canadian law? and Has Iranian law developed in line with other countries? In This research has studied the relevant sources and collected information by descriptive-analytical method After examining the concept of privacy, the protection of privacy and personal information in Canadian and Iranian law will be examined in detail, and finally it will be stated that a comprehensive and unified law is required in Iranian law. It is worthy, as progresses that accrue on this issue in other countries law in recent years, a single and comprehensive law should be formulated in Iranian law and legal gaps in this issue should be eliminated.

Keywords: privacy, personal information, Iranian law, Canadian law .

محافظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی: مطالعه تطبیقی بین حقوق ایران و حقوق کانادا

چکیده

حق حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی از جمله حقوق و آزادی‌هایی است که هدف آن همسو با حقوق بشر به دنبال حمایت از حقوق اشخاص و احترام به حقوق بنیادین بشر است. شناسایی حق داشتن حریم خصوصی و اطلاعات شخصی و محافظت از آن در حقوق و تعیین ضمانت‌اجراه‌های حقوقی و کیفی خصوصاً با توجه به اینکه این حوزه مملو از مشکلات عدیده است می‌تواند چالش برانگیز باشد. هدف این مقاله، تدقیق در بحث حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی است و برای درک بهتر قوانین در این حوزه، مطالعه تطبیقی صورت گرفته است. سوال این مقاله اینگونه مطرح شده است که چارچوب قانونی برای حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی در حقوق ایران و کانادا چگونه است؟ آیا قوانین ایران در این زمینه همسو با سایر کشورها پیشرفت نموده است؟ در این پژوهش که به شیوه توصیفی-تحلیلی است، پس از بررسی مفهوم حریم خصوصی و اشاره به قوانین داخلی و اسناد بین‌المللی تدوین شده در این خصوص به تفصیل به بررسی نحوه حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی در حقوق کانادا پرداخته خواهد شد و در نهایت پس از بررسی حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی در حقوق ایران و کانادا بیان می‌گردد که تدوین قانونی جامع و واحد در این خصوص در حقوق ایران الزامی می‌باشد و شایسته است همانند پیشرفت‌هایی که در سال‌های اخیر و علی‌الخصوص پس از توسعه فناوری دیجیتال در خصوص این موضوع در حقوق سایر کشورها ایجاد گردید است، در حقوق ایران نیز قانونی واحد و جامع تدوین و خلاء‌های قانونی این موضوع رفع گردد.

کلید واژگان :

حریم خصوصی، اطلاعات شخصی، حقوق ایران، حقوق کانادا.

حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی را باید از حقوق مهم بشری تلقی کرد که با شخصیت انسان ارتباط مستقیم و تنگاتنگی دارد. حریم خصوصی^۱ گرچه پیشینه ای به درازای زندگی انسان دارد، اما چون ترکیب حریم خصوصی اصطلاحی جدید است، در هیچ یک از کتاب های لغت عربی و فارسی معنایی برای آن ذکر نشده است حتی در کتاب های لغت انگلیسی به انگلیسی نیز نیامده است.^۲ تعریف واژه حریم خصوصی بسیار سخت اعلام شده است، همانطور که قاضی Gummow و Hayne از دادگاه عالی استرالیا در رای مشترک خود در شرکت پخش استرالیا علیه Lenah Game Meats Pty Ltd نسبت به این موضوع اشاره نموده اند،^۳ ولی این بدان معنا نمی باشد که ارائه تعریف غیر ممکن می باشد.^۴ مفهوم حریم خصوصی در هر کشوری با فرهنگ، اقتصاد، اجتماع و رژیم سیاسی حاکم بر آن کشور در ارتباط است؛ بنابراین، می توان گفت مفهوم حریم خصوصی از کشوری به کشور دیگر ممکن است متفاوت باشد^۵ و همین موضوع منجر به بحث و اختلاف نظر میان حقوقدانان و ارائه تعاریف مختلف در خصوص مفهوم حریم خصوصی گردیده است.^۶ حریم خصوصی پیش از آنکه در غرب و کنوانسیون ها و اسناد بین المللی حقوق بشر پیشبینی شود، با تاکید بسیار در منابع اسلامی مورد توجه بوده و در آیات متعددی از قرآن مجید، بر لزوم رعایت حریم خصوصی اشخاص تاکید شده است،^۷ در حالی که

^۱ - حریم در لغت به معنای بازداشت کرده و حرام کرده شده که مس آن جایز نیست، چیزی که حرام باشد و دست بدان نتوان کرد و چیزی که آن را حمایت کنند می باشد (علی اکبر دهخدا، لغتنامه، زیر نظر: محمد معین و سیدجعفر شهیدی (تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۷۷)، ۸۹۰۴ ذیل ماده حریم). «حریم» از حرمت به معنای منع است و به این دلیل تعرض دیگران به حق صاحب حریم، ممنوع است (محمد جعفر جعفری لنگرودی، ترمینولوژی حقوق (تهران: انتشارات گنج دانش، ۱۳۸۸)، ۱۶۵۳). واژه خصوصی نیز در زبان عربی به معنای اختصاصی و ویژه استعمال می گردد (فخرالدین طریحی، مجمع البحرین (تهران: کتاب فروشی مرتضوی، ۱۴۱۶ه.ق)، ۴۲۱).

^۲ - در بحث های تخصصی، در عربی واژه «الحیاء الخاصة (الخصوصية)» و در فارسی «حریم خصوصی» و در انگلیسی «private domain» یا «private right» برای حکایت از این واژه به کار میرود.

^۳ - علی مشهدی و سجاد محمدلو، «مطالعه تطبیقی مفهوم و معیار حق حریم خصوصی؛ رویکرد عرفی و فرهنگی»، مجله پژوهش های حقوق تطبیقی ۲(۱۳۹۵)، ۱۳۸.

^۴ ۱: kate Foord, defining privacy, Australia: melbourn, Victorian Law Reform Commission, (2002):1.

^۵ - یونس فتحی و خیراله شاهمرادی، «گستره و قلمرو حریم خصوصی در فضای مجازی»، مجله حقوقی دادگستری ۹۹(۱۳۹۵)، ۲۳۲.

^۶ - مهدی فقیهی و غلامرضا معمارزاده طهران و حسین رفوگر آستانه، «حفظ حریم خصوصی بیماران، پیشنهاد توسعه ی سلامت الکترونیک»، مجله اخلاق پزشکی ۱۲(۱۳۸۹)، ۱۶۷.

^۷ - مصطفی اسکندری، «ماهیت و اهمیت حریم خصوصی»، مجله حکومت اسلامی ۴ (۱۳۸۹)، ۱۵۷، و kate Foord, defining privacy, (Australia: melbourn, Victorian Law Reform Commission, (2002):4-28)

^۸ - kate Foord, defining privacy, Australia: melbourn, Victorian Law Reform Commission, (2002):4-28

^۹ - آیه ۱۲ سوره الحجرات: یا ایها الذین آمنوا! اجتنبوا کثیرا من الظن! إن بعض الظن إثم ولا تجسسوا!...

نخستین جرقه های حمایت جدی از حریم خصوصی به قرون ۱۷ و ۱۸ میلادی بازمیگردد.^{۱۰} حق حفظ حریم خصوصی در ماده ۱۲ اعلامیه جهانی حقوق بشر مورد توجه قرار گرفته و در ماده ۱۷ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و ماده ۸ کنوانسیون اروپایی حقوق بشر نیز بر این حمایت قانونی تأکید گردیده است.^{۱۱} هرچند حفظ حریم خصوصی در تمامی جهان دارای اهمیت است ولی در فرهنگ های مختلف اهمیت یکسانی ندارد. حتی در بین فرهنگ هایی که نزدیک به هم به نظر می رسند تفاوت ها گاه چشمگیر است.^{۱۲} اخیراً بسیاری از کشورها این مفهوم را در قوانین اساسی درج کرده اند و در دیگر کشورهایی که این حق در قوانین اساسی رسیمت نیافته، دادگاه ها حمایت از آن را به عنوان یک حق پایه ای مورد قبول قرار داده اند.^{۱۳} حریم خصوصی از جمله حقوقی است که انسان ها از یک سو به دلیل نیازهای شخصی به آن وابسته اند و از سوی دیگر به دلیل ضرورت زندگی جمعی مکلف اند این حق را نسبت به دیگران به رسمیت بشناسند. تاکنون تقسیم بندی های متعددی از مصادیق حریم خصوصی ارائه گردیده است^{۱۴} و از مهم ترین مصادیق حریم خصوصی می توان به "اطلاعات شخصی" اشاره نمود که در حقوق کانادا توجه ویژه ای نسبت به آن صورت پذیرفته است.

آیه ۱۱۲ سوره نسا: وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمُ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا .

آیه ۲۷ سوره نور: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ.

آیه ۲۸ سوره نور: فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ.

آیه ۲۹ سوره نور: لَا يَسْ عَلَيَكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ.

^{۱۰} -محرم بخشایشی بايقوت و حسين حيدري منور، «حریم خصوصی در حقوق ایران و اسناد بین الملل»، فصلنامه علمی - ترویجی مطالعات بین المللی پلیس ۲۹ (۱۳۹۶)، ۲۱۱.

^{۱۱} -لیلا ریسی دزکی و فلور قاسمزاده لیاپی، «چالش های نظام حقوقی ایران در نقض داده های شخصی و حریم خصوصی در فضای سایبر»، مجله حقوقی دادگستری ۱۱۰ (۱۳۹۸)، ۱۲۷.

^{۱۲} -همایون حبیبی، «حق بر حریم خصوصی در شبکه های اجتماعی»، فصلنامه تحقیقات حقوق ۷۵ (۱۳۹۵)، ۴۰.

^{۱۳} -ahmad Kamal, the law of cyber-space (United Nations: United Nations Institute for Training and Research 2005), 29.

^{۱۴} - برای بیان مصادیق حریم خصوصی می توان تقریباً ده مورد بسیار مهم را برشمرد: ۱- حریم خصوصی روانی ۲- حریم منزل ۳- حریم خصوصی خودرو و وسایل نقلیه ۴- حریم خصوصی در محل کار ۵- حریم خصوصی در اماکن عمومی ۶- داده های شخصی ۷- ارتباطات خصوصی ۸- حق بر تصویر ۹- حریم حقوق جغرافیایی ۱۰- حق بر آرامش و خلوت فکری (اسدالله یاوری، «مفهوم و قلمرو حریم خصوصی در حقوق ایران» (گزارش نشست علمی (پژوهشکده حقوق عمومی و بین الملل)، تهران: مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه، ۱۸-۲۲). طبق تقسیم بندی دیگری مصادیق حریم خصوصی را می توان به حریم خصوصی اموال، مسکن، اتومبیل، تمامیت جسمانی و تمامیت معنوی تقسیم نمود (منصور رحمدل، «حق انسان بر حریم خصوصی»، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی ۷۰ (۱۳۸۴)، ۱۳۰). البته برخی، حریم خصوصی را از جنبه های دیگر نظیر حریم شخصی خانواده، حریم شخصیت، حریم اطلاعات شخصی مشتمل بر داده های شخصی تجاری، داده های شخصی اعتقادی تقسیم نموده اند (مینو خاکی، «حریم خصوصی از منظر فقه»، فصلنامه مطالعات علوم اجتماعی ۲ (۱۳۹۷)، ۷۲ و سید ميثم عظیمی؛ علی غلامی، «نظارت فناورانه در پیشگیری وضعی از جرائم اقتصادی و چالش های آن با حریم خصوصی اطلاعاتی»، نشریه مجلس و راهبرد ۹۱ (۱۳۹۵)، ۲۷۸.

از آنجا که مساله حفظ حریم خصوص و اطلاعات شخصی حایز اهمیت است، پرسش مهمی که مطرح می شود آن است که نحوه حفاظت از اطلاعات شخصی و حریم خصوصی در حقوق ایران و کانادا چگونه است و آیا ایران همسو با پیشرفت هایی که در این خصوص در سطح جهانی تحقق یافته است، پیشرفت نموده و قوانین موجود در این زمینه در حقوق ایران جامع و کامل می باشد یا خیر؟ لذا در این مقاله سعی بر آن است تا با بررسی تطبیقی مقررات موجود در حقوق ایران و کانادا، علاوه بر بررسی حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی در حقوق کانادا و ایران، ضمن اشاره به خلاهای موجود در این خصوص، راهکار متناسب با آن ارائه شود.

۱ حفاظت از حریم خصوصی در حقوق کانادا

قانون حفظ حریم خصوصی کانادا برگرفته از قانون کامن لا، اساسنامه پارلمان کانادا و مجالس مختلف استانی و منشور حقوق و آزادی های کانادا است. شناخت مفهوم حقوقی حریم خصوصی، همراه با اکثر مفاهیم حقوقی مدرن غربی از حریم خصوصی را می توان در کتاب «حق حفظ حریم خصوصی» ساموئل وارن و لوئیس براندیس که در سال ۱۸۹۰ منتشر شد، ردیابی نمود. در سال ۱۹۶۷ با انتشار کتاب حریم خصوصی و آزادی آلن وستین، که به موجب آن حریم خصوصی توانایی تعیین سرنوشت تعریف گردید، نقطه عطف جدیدی به دست آمد.^{۱۵} طبق تعریف آلن وستین در این کتاب حریم خصوصی ادعای افراد، گروه ها یا مؤسسات است که برای خود تعیین می کنند که چه زمانی، چگونه و تا چه اندازه اطلاعاتی در مورد آنها به دیگران داده شود. البته همانگونه که وستین در کتاب خویش بیان می نماید نباید تصور کرد که پیش از انتشار مقاله حفظ حریم خصوصی وارن و برنندیس هیچ گونه توجهی به مبحث حریم خصوصی نگردیده است.^{۱۶} امروزه روابط میان جوامع مختلف و مبادلات سیاسی و اقتصادی بسیار گسترش یافته است؛ خصوصاً به دلیل پیشرفت های فناوری اطلاعات و ارتباطات حفاظت از اطلاعات شخصی و حریم خصوصی اهمیت بیشتری یافته است. حریم خصوصی در قانون کانادا توسط قوانین مختلفی محافظت می شود که به چندین دسته تقسیم می شوند. اولاً، حقوق عمومی که بر روابط بین فرد و دولت حاکم است. در مقوله حقوق عمومی، عمدتاً قانون اساسی و حقوق جزا از حریم خصوصی حمایت می کنند. به عنوان مثال، منشور حقوق و آزادی های کانادا مقرراتی برای محدود کردن جستجو یا توقیف غیر منطقی و تضمین حق زندگی، آزادی و امنیت افراد دارد و همچنین قانون جنایی کانادا مصوب ۱۹۸۵ در قسمت ششم مبحث تجاوز به حریم خصوصی به بررسی حریم خصوصی از نظر کیفری پرداخته است. عامل دیگری که باید در

¹⁵-Jan Holvast, "history of privacy," the Future of Identity in the Information Society, IFIP Advances in Information and Communication Technology, 298 (2009): 13.

¹⁶-Alan.f Westin, Privacy and Freedom, (NEW YORK, 1967), 7.

نظر گرفت، سیستم فدرال و استانی در کانادا است. در برخی موارد، حریم خصوصی توسط قانون فدرال و در موارد دیگر، توسط قانون استانی محافظت می شود.^{۱۷}

کانادا ده استان و سه قلمرو دارد و مشکلات حریم خصوصی بین افراد در چارچوب های قانونی استانی آنها حل می شود. با تمرکز بر مسائل حقوقی مدنی، استان های کانادا به دو نوع کامن لا و قانون مدنی طبقه بندی می شوند.^{۱۸} برخی از استان های کامن لا همانند چهار استان قانون عرفی (بریتیش کلمبیا^{۱۹}، مانیتوبا^{۲۰}، ساسکاچوان^{۲۱} و نیوفاندلند^{۲۲}) اقدام تجاوز به حریم خصوصی را صراحتاً تشخیص داده و قوانینی در این خصوص وضع نموده اند، اما سایر استان ها آن را در قوانین خود پیشبینی نمودند.^{۲۳} منشور کبک نیز برخلاف منشور کانادا می تواند مستقیماً در دعاوی خصوصی قابل اجرا باشد.^{۲۴} به عنوان مثال، ماده ۳۵ CCQ تصریح می کند:

"هر شخصی حق دارد به آبرو و حریم خصوصی خود احترام بگذارد. بدون رضایت شخص یا بدون اجازه تهاجم توسط قانون، نمی توان به حریم خصوصی افراد تجاوز کرد."

۱-۱ حق حفظ حریم خصوصی بین دولت و فرد

به گفته دادگاه عالی کانادا حق حریم خصوصی را می توان در "منشور حقوق و آزادی های کانادا"^{۲۵} یافت.^{۲۶} در ابتدا، حریم خصوصی به عنوان یکی از حقوق بشر در قانون حقوق بشر کانادا به رسمیت شناخته شد و بعداً توسط منشور به تصویب رسید.^{۲۷} این منشور در سال ۱۹۸۲ وارد قانون اساسی کانادا شد. قاضی لا فارست که در یک پرونده در سال ۱۹۹۷ برای دیوان عالی صحبت می کرد، اظهار داشت: «حفاظت از حریم خصوصی یک ارزش اساسی در دولت های مدرن و دموکراتیک است. بیانی از شخصیت یا شخصیت منحصر به فرد یک فرد، حریم خصوصی مبتنی بر استقلال فیزیکی و اخلاقی است - آزادی درگیر شدن در افکار، اعمال و تصمیمات خود... حریم خصوصی نیز در کانادا شایسته حمایت قانون اساسی

¹⁷-Adam Kardash & Patricia Kosseim, "The International Comparative Legal Guide to: Data Protection 2018," Published by Global Legal Group (2018):54.

¹⁸-jan m.smits, Elgar Encyclopedia of comparative law,(UK: Edward Elgar publishing,2012), 132.

¹⁹-the Privacy Act, RSBC 1996, c 373

²⁰-the Privacy Act, CCSM, c P125

²¹-the Privacy Act, RSS 1978, c P-24

²²-the Privacy Act, RSNL1990, c P-22

²³-Adam Kardash & Patricia Kosseim, "The International Comparative Legal Guide to: Data Protection 2018," Published by Global Legal Group (2018):54.

²⁴-jan m.smits, Elgar Encyclopedia of comparative law,(UK: Edward Elgar publishing,2012),132.

²⁵-Canadian Charter of Rights and Freedoms

²⁶-Eric H.reiter, "PRIVACY AND THE CHARTER: PROTECTION OF PEOPLE OR PLACES?," THE CANADIAN BAR REVIEW 88(2009),121.

²⁷-David H. Flaherty, Reflections on Reform of the Federal Privacy Act(CANADA: Office of the Privacy Commissioner of Canada,2008), 5.

شناخته می شود، حداقل تا آنجا که طبق بخش ۸ منشور حقوق و آزادی های کانادا منجر به حق رهایی از جست و جوها و مصادره های غیرمنطقی گردد.^{۲۸}

بخش ۸ منشور حقوق و آزادی های کانادا اساساً به محافظت از حریم خصوصی مربوط می شود و بخش ۷ برخی از حمایت های اضافی را ارائه می دهد.^{۲۹} در بخش ۸ بیان گردیده است: «هر کس حق دارد در برابر تفتیش یا توقیف غیرمنطقی ایمن باشد»^{۳۰} و در بخش ۷ بیان گردیده است: «هر کس حق حیات، آزادی و امنیت شخصی دارد و حق دارد از آن محروم نشود مگر با رعایت اصول عدالت اساسی».^{۳۱} البته همانگونه که بیان گردید حق حفظ حریم در بخش ۸ منشور حقوق و آزادی های کانادا تنها در صورتی از افراد محافظت می نماید که نقض حریم خصوصی همانند جستجو یا توقیف غیر قانونی توسط دولت انجام پذیرد.

۱-۲ حفظ حریم خصوصی بین افراد به وسیله نهاد حقوقی شبه جرم

قضات کانادایی ارزش زیادی برای مفهوم حریم خصوصی قائل شده اند و آن را به یک حق قانونی بر اساس منشور ارتقا می دهند. دادگاه عالی کانادا در چندین تصمیم تأیید کرده است که حریم خصوصی قلب آزادی در یک ایالت مدرن است. همانطور که در *R v O'Connor* بیان شد: «احترام به حریم خصوصی فردی جزء اساسی معنای آزادی است»^{۳۲} حریم خصوصی بین دولت و فرد در کانادا توسط منشور حقوق و آزادی های کانادا و حریم خصوصی بین افراد توسط مقررات شبه جرم^{۳۳} محافظت می شود. شبه جرم در استان های کامن لایی به دو دسته تقسیم می شود، یکی شبه جرم ارتكابی^{۳۴} و دیگری شبه جرم قانونی.^{۳۵} چهار استان کامن لا (بریتیش کلمبیا، مانیتوبا، ساسکاچوان و نیوفاندلند) قوانینی در این خصوص وضع نموده اند و در سایر استان های کامن لا، دادگاه ها باید تصمیم بگیرند که آیا می توان ادعای نقض حریم خصوصی را طبق قانون کامن لا اقامه کرد یا خیر. در کبک نیز، به عنوان ایالتی که قانون مدنی در آن اجرا می گردد، حریم خصوصی بین افراد توسط نهاد حقوقی شبه جرم^{۳۶} محافظت می شود.

²⁸-Lavigne v. Canada ;Office of the Commissioner of Official, (2002) SCC, no53, para.25

²⁹-Government of Canada (Department of Justice), "Charterpedia - Section 8 – Search and seizure"

³⁰-"Everyone has the right to be secure against unreasonable search or seizure."

³¹-"Everyone has the right to life, liberty and security of the person and the right not to be deprived thereof except in accordance with the principles of fundamental justice"

³²-Canadian HIV/AIDS Legal Network, "Privacy Protection and the Disclosure of Health Information: Legal Issues for People Living with HIV/AIDS in Canada,"(2004),4-5.

³³-TORT

³⁴-common law tort

³⁵-statutory tort

³⁶-Delict

تحت تأثیر جهت‌گیری‌های متفاوت دادگاه‌های آمریکایی و انگلیسی، دادگاه‌های کانادا مدت‌ها در مورد اینکه آیا شبه جرم^{۳۷} نقض حریم خصوصی را می‌توان در قانون عرفی کانادا تأیید کرد یا خیر، بحث کرده اند. دادگاه‌های ایالات متحده با پذیرفتن نظریه «حق حفظ حریم خصوصی»^{۳۸} نوشته ساموئل وارن و لوئیس برنندیس، شبه جرم کامن لا تجاوز به حریم خصوصی را پذیرفته اند.^{۳۹} برنندیس، جزو اولین کسانی بوده است که اصرار داشت که حریم خصوصی یک حق قانونی است، در مقابل، دادگاه‌های انگلیس در پیگیری چنین رویکردی تردید کرده اند. قضات در کانادا نیز بیشتر تمایل دارند که با استفاده از نهادهای حقوقی مانند سهل‌انگاری، مزاحمت، تجاوز و افترا به جبران ضررهای وارده ناشی از نقض حریم خصوصی اشخاص بپردازند.^{۴۰} در نهایت در سال ۱۹۸۱ در پرونده *Saccone v. Orr* در انتاریو برای نخستین بار نهاد شبه جرم تجاوز به حریم خصوصی توسط دادگاه شناسایی و اجازه جبران خسارت داده شد.^{۴۱} بنابراین گرچه در ابتدا دادگاه‌های کانادا برخلاف دادگاه‌های آمریکا تمایلی به استفاده از شبه جرم تجاوز به حریم خصوصی جهت جبران خسارت وارد شده به اشخاص نداشته و به دلیل اهمیت حفاظت از حریم خصوصی معمولاً قضات از سایر نهادهای حقوقی شبه جرم برای جبران خسارت وارده به اشخاص خصوصی استفاده می‌نمودند ولیکن تصمیمات اخیر در انتاریو که به صراحت از ایالات متحده وام گرفته شده است موجب تغییر جهت در کانادا گردید.^{۴۲} در پرونده جونز علیه تسیگه در سال ۲۰۱۲، دادگاه استیناف انتاریو یک جرم جدید با عنوان نفوذ بر انزوا که زیرمجموعه‌ای از مقوله تجاوز به حریم خصوصی در نظر گرفته می‌شود به رسمیت شناخت. در این پرونده ساندررا جونز، شاکی، کارمند یک بانک بود و یک حساب بانکی شخصی در آنجا داشت. پاسخ دهنده، وینی تسیگه، برای شعبه دیگری از همان بانک کار می‌کرد و به مدت چهار سال، تسیگه از رایانه محل کار خود برای مشاهده فعالیت بانکی شخصی جونز حداقل ۱۷۴ بار بدون مجوز استفاده کرد، اگرچه او اطلاعات را ضبط یا به اشتراک نمی‌گذاشت. در ابتدا، دیوان عالی دادگستری به این نتیجه رسید که «هیچ تخلفی در مورد تجاوز به حریم خصوصی در انتاریو وجود ندارد.» با این حال، دادگاه استیناف انتاریو تصمیم دیوان عالی دادگستری را لغو و تشخیص داد که تجاوز به حریم خصوصی رخ داده است.^{۴۳} پرونده *Jones v. Tsige*^{۴۴} موجب پایه‌گذاری جرم جدیدی با عنوان

^{۳۷} - شبه جرم یا Tort یک خطای مدنی است که می‌تواند مبنای دعوای خسارت قرار گیرد.

^{۳۸}-The Right to Privacy

^{۳۹}-Samuel Warren & Louis Dembitz Brandeis, "The Right to Privacy" Harvard Law Review 4(1890):193.

^{۴۰}-Canadian HIV/AIDS Legal Network, "Privacy Protection and the Disclosure of Health Information: Legal Issues for People Living with HIV/AIDS in Canada," (2004): 18.

^{۴۱}-Jared A. Mackey, "Privacy and the Canadian Media: Developing the New Tort of "Intrusion Upon Seclusion" with Charter Values," Western Journal of Legal Studies 2(1)(2012):19-20.

^{۴۲}-Fraser Duncan, "Illuminating False Light: Assessing the Case for the False Light Tort in Canada;" The Dalhousie Law Journal 43(2)(2020): 610.

^{۴۳}-Muharem KIANIEFF, "Jones v Tsige: A Banking Law Perspective," 44 (3)(2013): 509-510.

جرم افشای عمومی حقایق خصوصی در پرونده *v. ND 464533 Doe* در سال ۲۰۱۶ گردید. در این پرونده شخصی متهم بوده که بدون اطلاع یا رضایت شاکی، یک ویدیوی صمیمی از شاکی در یک وب سایت پورنوگرافی منتشر کرد که پس از بررسی های صورت پذیرفته جرم افشای عمومی حقایق خصوصی توسط دادگاه پذیرفته شد.^{۴۵}

بنابراین با وجود اینکه در چندین پرونده مشابه شبه جرم تجاوز به حریم خصوصی توسط دادگاه های کانادا علی الخصوص دادگاه های انتاریو مورد شناسایی واقع گردید، همچنان در خصوص پذیرش این موضوع به صورت قطعی در کانادا تردید است و علی رغم صدور چنین آرائی همچنان تشتت آراء در کانادا در این زمینه به وضوح قابل رویت است و به نظر می رسد ایجاد وحدت رویه و یا قانون مدونی در این خصوص می تواند تا حد زیادی راهگشا باشد و از صدور آرای متعارض و متناقض جلوگیری نماید.

۱-۳ جرایم قانونی در استان های کامن لایی

چهار استان قانون عرفی (بریتیش کلمبیا^{۴۶}، مانیتوبا^{۴۷}، ساسکاچوان^{۴۸} و نیوفاندلند^{۴۹}) قوانینی در خصوص تجاوز به حریم خصوصی وضع نموده اند. با این حال، قوانین مدون مربوط به تجاوز به حریم خصوصی در این چهار ایالت نه تعریف دقیقی از حریم خصوصی را شامل می شود و نه دقیقاً دامنه جرم را تعیین می کند. بنابراین، در این استان ها نیز همانند استان هایی که چنین قوانینی به صورت مدون وجود ندارد، دادگاه ها همچنان باید مرزهای نقض حریم خصوصی را برای خود در نظر گرفته و تصمیم بگیرند.

۱-۴ تجاوز به حریم خصوصی در ایالت کبک

در ایالت کبک، حفاظت از حریم خصوصی در منشور کبک و همچنین قانون مدنی کبک اشاره گردیده است. همانگونه که ذکر گردید منشور کانادا که روابط میان دولت و فرد را تنظیم می نماید نقش مهمی در رابطه با حق حریم خصوصی دارد ولیکن کبک منشور حقوق بشر و آزادی های خود را دارد که برخلاف منشور کانادا که روابط میان دولت و فرد را تنظیم می کند، می تواند روابط بین افراد را تنظیم نماید. منشور کبک دارای ارزش "شبه قانون اساسی" است و حق زندگی خصوصی را در ماده ۵ که بیان گردیده است: "هر فردی حق دارد به زندگی خصوصی خود احترام بگذارد." به رسمیت می شناسد. در نتیجه پذیرش این

⁴⁴-Jones v. Tsige, supra note 38

⁴⁵-Yuan Stevens, "Revenge Porn", Tort Law, and Changing Socio-Technological Realities: A Commentary on Doe 464533 v ND," CANADIAN JOURNAL OF LAW AND TECHNOLOGY 15(2016): 366-368.

⁴⁶-the Privacy Act, RSBC 1996, c 373

⁴⁷-the Privacy Act, CCSM, c P125

⁴⁸-the Privacy Act, RSS 1978, c P-24

⁴⁹-the Privacy Act, RSNL1990, c P-22;

ماده، حق حریم خصوصی به عنوان یک آزادی اساسی در نظر گرفته می شود. لازم به ذکر است سیستم حقوق خصوصی کبک مبتنی بر نظام رومی ژرمنی که ریشه در قانون فرانسه دارد می باشد در حالی که سیستم دادگاه ها و حقوق عمومی آن مبتنی بر نظام حقوقی کامن لا است.^{۵۰} در قانون مدنی کبک، نقض حریم خصوصی به عنوان یک تخلف شناخته شده است. در ماده ۳ قانون مدنی کبک بیان گردیده است: "هر شخصی دارنده حقوق شخصیتی مانند حق حیات، حق مصونیت و تمامیت شخص خود و حق احترام به نام، آبرو و حریم خصوصی خود است. این حقوق سلب ناپذیر است."^{۵۱} علاوه بر این، به احترام به آبرو و حریم خصوصی از ماده ۳۵ تا ماده ۴۰ نیز اشاره گردیده است. در ماده ۳۵ بیان گردیده است: "هر شخصی حق دارد که به اعتبار و حریم خصوصی او احترام بگذارند و بدون رضایت شخص یا بدون اجازه تهاجم توسط قانون نمی توان به حریم خصوصی افراد تجاوز کرد."^{۵۲} همچنین ماده ۱۴۵۷ قانون مدنی کبک حکم کلی را بیان می نماید که امکان استنباط تعرض به حریم خصوصی را فراهم می نماید.

۲ حفاظت از اطلاعات شخصی در کانادا

از دهه ۱۹۶۰، فناوری رایانه برای پردازش اطلاعات به طور چشمگیری پیشرفت کرده و لزوم حفاظت از اطلاعات شخصی و جریان آزاد اطلاعات به طور همزمان اهمیت یافت.^{۵۳} بنابراین، از حدود سال ۱۹۷۰، کشورهای غربی شروع به وضع قوانین متعددی برای حفاظت از اطلاعات شخصی کردند. به عنوان مثال، قانون حفاظت از داده ها^{۵۴}، اولین قانون در جهان برای حفاظت از اطلاعات شخصی در سال ۱۹۶۹ در هسن آلمان ایجاد گردید.^{۵۵} در دهه ۱۹۷۰ در ایالات متحده، قانون گزارش دهی اعتبار منصفانه^{۵۶} در سال ۱۹۷۰، قانون حفظ حریم خصوصی در سال ۱۹۷۴^{۵۷} و قانون حق بر حفظ حریم خصوصی مالی^{۵۸} در سال ۱۹۷۸ به سرعت به تصویب رسیدند. سوئد قانون داده^{۵۹} را در سال ۱۹۷۳ و در سال ۱۹۷۸ نروژ قانون ثبت

⁵⁰-jan m.smits, Elgar Encyclopedia of comparative law,(UK: Edward Elgar publishing,2012),132.

⁵¹-Every person is the holder of personality rights, such as the right to life, the right to the inviolability and integrity of his person, and the right to the respect of his name, reputation and privacy.These rights are inalienable

⁵²-Every person has a right to the respect of his reputation and privacy.The privacy of a person may not be invaded without the consent of the person or without the invasion being authorized by law.

⁵³-Alexandra Savoie & Maxime-olivier thibodeau,"canadas federal privacy law,"2007-44-E(2020):2.

⁵⁴-the Data Protection Act

⁵⁵-Jan Holvast,"history of privacy," the Future of Identity in the Information Society, IFIP Advances in Information and Communication Technology,298(2008):28.

⁵⁶-the Fair Credit Reporting Act of 1970

⁵⁷-the Privacy Act of 1974

⁵⁸-the Right to Financial Privacy Act of 1978

⁵⁹-the Data Act

داده های شخصی^{۶۰} تصویب گردید. در این خصوص می توان به قانون حمایت از داده سال ۱۹۸۴ انگلستان که در سال ۱۹۹۸ با قانونی به همین نام جایگزین^{۶۱} و نیز قانون شماره ۱۷-۷۸ مورخ ۶ ژانویه ۱۹۷۸ فرانسه «راجع به انفورماتیک، فایل ها و آزادی ها» که به ویژه با قانون مورخ ۱۸ ژانویه ۲۰۰۱ تحت عنوان «حمایت از اشخاص حقیقی در مقابل پردازش داده های شخصی» مورد اصلاح واقع گردید اشاره نمود. در طول سه سال از سال ۱۹۷۷ تا ۱۹۷۹، قوانینی برای محافظت از اطلاعات شخصی در آلمان، اتریش و دانمارک و لوکزامبورگ وضع شد. سازمان های بین المللی و نهادهای اروپایی نیز برای پاسخگویی به این نیاز جدید اقدامات وسیعی در سطح بین المللی ساماندهی کردند. نخستین سازمان بین المللی که به صورت ویژه در زمینه حمایت از اطلاعات شخصی، سندی تنظیم کرد سازمان OECD^{۶۲} بود. OECD یک سازمان جهانی متشکل از ۲۹ کشور با شرکت در اصول بازار اقتصادی، دموکراسی پلورالیستی و احترام به حقوق بشر است. در سال ۱۹۷۸، کمیته سیاست علمی و فناوری در OECD شروع به تشکیل جلسه برای بحث در مورد حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی نمود و در نهایت OECD توصیه شورای مربوط به دستورالعمل های ناظر بر حفاظت از حریم خصوصی و جریان های فرامرزی داده های شخصی (که از این پس به عنوان توصیه نامیده می شود) را در ۲۳ سپتامبر ۱۹۸۰ تصویب نمود که در حال حاضر برای پذیرش شرکت ها و سازمان های دولت های عضو باز می باشد. رهنمودهای OECD الزامات قانونی نیستند و صرفاً توصیه هایی هستند که از طرف OECD به کشورهای عضو در رابطه با تصویب روش های مطلوب حمایت از داده به منظور جلوگیری از محدودیت های غیر لازم در برابر جریان فرامرزی داده صورت گرفته است.^{۶۳} هدف اصلی رهنمودهای OECD ایجاد تعادل بین حریم خصوصی و آزادی های فردی در برابر پیشرفت جریان آزاد داده های شخصی در سرتاسر مرزهای ملی است. مهمترین احکام این رهنمود در بخش دوم آن مشتمل بر ۸ اصل اساسی مربوط به حمایت از حریم خصوصی و آزادی های فردی در سطح ملی ذکر شده است که این اصول عبارتند از: اصل محدودیت جمع آوری^{۶۴}، اصل کیفیت اطلاعات^{۶۵}، اصل مشخص بودن هدف^{۶۶}، اصل محدودیت استفاده^{۶۷}، اصل تدابیر حفاظتی امنیتی^{۶۸}، اصل گشودگی (یا شفافیت)^{۶۹}، اصل مشارکت فردی^{۷۰} و

⁶⁰-Personal Data Registers Act of 1978

⁶¹-David Bainbridge, Introduction to computer law, (LONDON: longman pub Group 2000), 35.

⁶²-The Organization for Economic Cooperation and Development

⁶³-Alexandra Savoie & Maxime-olivier thibodeau, " canadas federal privacy law," 2007-44-E(2020):2.

⁶⁴-Collection Limitation Principle

⁶⁵-Data Quality Principle

⁶⁶-Purpose Specification Principle

⁶⁷-Use limitation Principle

⁶⁸- Security Safeguards Principle

⁶⁹-Openness Principle

⁷⁰-Individual Participation Principle

اصل پاسخگویی.^{۷۱ ۷۲} شایان ذکر است اعلام‌هایی که گاه در قوانین دیده می‌شوند و همراه با هیچ تکلیفی نیستند، چهره حقوقی نداشته و تنها مقدمه اوامر و نواهی قانونگذار است چراکه الزام آور نمی‌باشند.^{۷۳} بنابراین بهتر است با توجه به اهمیتی که حفاظت از اطلاعات شخصی در جامعه دارد این رهنمودها از حالت توصیه خارج گردیده و الزام آور گردند چراکه الزام آور گردیدن این رهنمودها می‌تواند آثار و تبعات مثبت بسیاری به همراه داشته باشد.

بصورت کلی دو قانون مهم فدرالی با عنوان‌های قانون حفظ اطلاعات شخصی و قانون حفاظت از اطلاعات شخصی و اسناد الکترونیکی در کانادا جهت حفاظت از اطلاعات شخصی و حریم خصوصی وجود دارد. قانون حفظ حریم خصوصی قانون فدرال اطلاعات و حریم خصوصی کانادا است که توسط کمیسر حریم خصوصی کانادا اداره می‌شود و قوانینی را برای نحوه جمع‌آوری، استفاده، افشای، نگهداری و دفع اطلاعات شخصی افراد توسط نهادهای دولت کانادا تعیین می‌کند و مربوط به بخش عمومی می‌باشد. در مقابل قانون حفاظت از اطلاعات شخصی و اسناد الکترونیکی مربوط به حفظ حریم خصوصی و اطلاعات شخصی در بخش خصوصی می‌باشد.^{۷۴}

پیش از سال ۲۰۰۰ قوانینی در خصوص حفاظت از اطلاعات در قالب قانون حفاظت از حریم خصوصی در کانادا وجود داشت ولی این قوانین برای اتحادیه اروپا جهت شناختن کانادا به عنوان یک کشور امن در خصوص حفاظت اطلاعات کافی نبود. لذا در سال ۲۰۰۰ جهت حفاظت از اطلاعات شخصی در کانادا قانون PIPEDA^{۷۵} تصویب گردید. قانون حفاظت از اطلاعات شخصی و اسناد الکترونیکی (PIPEDA) قانون فدرال حفظ حریم خصوصی برای سازمان‌های بخش خصوصی در کانادا است. این قانون در ۱۳ آوریل ۲۰۰۰ برای تقویت اعتماد در تجارت الکترونیک به تصویب رسید. هدف این قانون نیز بر اساس بخش اول این قانون^{۷۶} این است که «بر جمع‌آوری، استفاده و افشای اطلاعات شخصی به نحوی نظارت کند که حق حریم خصوصی افراد را با توجه به اطلاعات شخصی آنها و نیاز سازمان‌ها به جمع‌آوری، استفاده یا افشای آنها به رسمیت بشناسد.» بر اساس PIPEDA، مشابه مقررات عمومی حفاظت از داده

⁷¹-Accountability Principle

^{۷۲}-مهدی فقیهی و محمدجواد جمشیدی، «حفاظت از داده‌های کاربران: رویکردهای جهانی و گونه‌شناسی تنظیم مقررات» (تهران: معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوریهای نوین، ۱۳۹۷)، ۲۰-۲۱.

^{۷۳}-ناصر کاتوزیان، مقدمه علم حقوق و مطالعه در نظام حقوقی ایران (تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۸۹)، ۵۴.

⁷⁴-Jennifer McClennan & Vadim Schick, "O,Privacy"-Canada's Importance in the Development of the International Data Privacy Regime," Georgetown Journal of international law 38(2007): 683; and Alexandra Savoie & Maxime-olivier thibodeau, "canadas federal privacy law," 2007-44-E(2020):1.

⁷⁵-The Personal Information Protection and Electronic Documents Act

⁷⁶-Personal Information Protection and Electronic Documents Act, S.C. 2000, c.5, Assented to 2000-04-13

های اتحادیه اروپا (GDPR) افراد حق دارند به اطلاعات شخصی یک سازمان دسترسی داشته باشند، بدانند چه کسی مسئول جمع آوری آنها است، چرا جمع آوری می شود و صحت آن را به چالش بکشند. یکی از جنبه های مهم PIPEDA این واقعیت است که برای حفظ الزامات اطلاع رسانی کانادا با شرکای تجاری این کشور، یعنی اتحادیه اروپا طراحی شده است. در بیانیه تجزیه و تحلیل تأثیر نظارتی که توسط دولت کانادا در سال ۲۰۱۷ منتشر شد، آمده است: «در حال حاضر تصور می شود که PIPEDA یک سطح اساساً معادل حفاظت از حریم خصوصی را برای اتحادیه اروپا ایجاد می نماید، که امکان جریان آزاد اطلاعات شخصی از اتحادیه اروپا به سازمان های کانادایی را فراهم می کند.»^{۷۷}

به طور کلی، PIPEDA برای فعالیت های تجاری در همه استان ها و مناطق کانادا اعمال می شود، به استثنای آن هایی که کاملاً در داخل استان هایی با قوانین حفظ حریم خصوصی خودشان که مشابه با قانون فدرال اعلام شده اند، فعالیت می کنند. به عنوان مثال، آلبرتا^{۷۸}، بریتیش کلمبیا^{۷۹} و کبک^{۸۰} دارای قوانین حریم خصوصی بخش خصوصی هستند که اساساً مشابه PIPEDA تلقی می شود و در نتیجه قوانین استانی به جای قانون فدرال در آنجا رعایت می شوند. علاوه بر این، نیوبرانزویک^{۸۱}، نیوفاندلند و لابرادور^{۸۲}، نوا اسکوشیا^{۸۳}، و انتاریو^{۸۴} قوانین حفظ حریم خصوصی مرتبط با سلامتی دارند که با توجه به اطلاعات بهداشتی تقریباً مشابه PIPEDA اعلام شده است. این قوانین در مورد اطلاعات سلامت شخصی در استان های مربوطه اعمال می شود.^{۸۵}

۲-۱ حفاظت از اطلاعات شخصی در ایالت کبک کانادا

همانگونه که ذکر گردید دو قانون مهم فدرالی با عنوان های قانون حفظ اطلاعات شخصی و قانون حفاظت از اطلاعات شخصی و اسناد الکترونیکی در کانادا جهت حفاظت از اطلاعات شخصی و حریم خصوصی وجود دارد که در کلیه ایالت های کانادا اجرا می گردد. ولیکن با توجه به اهمیت حریم خصوصی و اطلاعات شخصی مجلس ملی کبک نهایتاً لایحه ۶۴ را تحت عنوان قانون احترام به حفاظت از اطلاعات شخصی در بخش خصوصی در ۲۱ سپتامبر ۲۰۲۱ تصویب کرد. این قانون از سپتامبر ۲۰۲۲ شروع به اجرا

⁷⁷-Jennifer McClennan & Vadim Schick, "O, Privacy"- Canada's Importance in the Development of the International Data Privacy Regime,"Georgetown Journal of international law 38(2007): 669.

⁷⁸-Information and Privacy Commissioner of Alberta

⁷⁹-Information & Privacy Commissioner for British Columbia

⁸⁰-Act Respecting the Protection of Personal Information in the Private Sector

⁸¹-Personal Health Information Privacy and Access Act

⁸²-Personal Health Information Act

⁸³-Personal Health Information Act

⁸⁴-Personal Health Information Protection Act

⁸⁵-Jill M. Shore and Paul C. Dawson, "INFORMATION PROTECTION AND PRIVACY LEGISLATION IN CANADA,"Dolden Wallace Folick LLP (2014): 4-12.

نموده و تعهدات جدید قابل توجهی را برای سازمان ها در مورد مدیریت و حفاظت از اطلاعات شخصی تحمیل می نماید. البته مهمترین اصلاحات لایحه ۶۴ اصلاح قانون بخش خصوصی کبک است که جمع آوری، استفاده و افشای اطلاعات شخصی توسط سازمان های خصوصی را تنظیم می کند. این قانون که به عنوان لایحه ۶۴ شناخته می شود و قانون حفظ حریم خصوصی کبک را بهتر با قوانین PIPEDA فدرال هماهنگ نموده و قانون استان کبک را به استانداردهای GDPR نزدیک می نماید، قانون مربوط به حفاظت از اطلاعات شخصی در بخش خصوصی (قانون بخش خصوصی) و همچنین قانون مربوط به دسترسی به اسناد نگهداری شده توسط نهادهای عمومی و حفاظت از اطلاعات شخصی را به روز و مدرن کرده است.^{۸۶} از جمله اصلاحات این قانون می توان به تبیین بیشتر تعهدات سازمان ها و شرکت های عمومی در رابطه با نگهداری و حفاظت از اطلاعات شخصی؛ وضع مقررات کیفری و مالی شدید در خصوص نقض این قانون به ویژه با افزایش میزان جریمه؛ شفافیت و افشای استفاده های مورد نظر از اطلاعات شخصی؛ الزام برای رضایت واضح و آگاهانه و الزام اطلاع رسانی به افراد در مورد استفاده از اطلاعات آنها اشاره نمود. در این قانون همچنین شرایطی را مطرح می نماید که به موجب آن نهادهای عمومی می توانند اطلاعات شخصی را برای مقاصد مطالعاتی و تحقیقاتی بدون رضایت اشخاص منتشر نمایند.^{۸۷} علاوه براین با توجه به ماهیت جهانی زنجیره های تامین داده و سهولت انتقال اطلاعات شخصی به آن سوی مرزها، قانون گذاران بر موضوع جریان های داده های فرامرزی و حفظ آنها تمرکز نموده و در لایحه ۶۴ نسبت به این مهم اشاره و تاکید نموده اند.^{۸۸} در واقع کبک اولین حوزه قضایی در کانادا است که قوانین حفظ حریم خصوصی خود را به روز کرده و آن را با مقررات حفاظت از داده های عمومی اتحادیه اروپا مطابقت داده است. البته تفاوت های کلیدی میان این لایحه و مقررات GDPR وجود دارد ولیکن با توجه به الزامات و جریمه هایی که حتی از مقررات GDPR نیز فراتر می روند، منطقی است پیش بینی گردد که تأثیرات لایحه ۶۴ در کبک بیشتر از تأثیرات GDPR در اتحادیه اروپا باشد.

⁸⁶-Julie Himo & Eve-Lyne Morin,"privacy in Quebec:recent developments and takeaways for businesses", 2021 by Torys LLP, <https://www.torys.com/our-latest-thinking/publications/2021/12/privacy-in-quebec>

⁸⁷.National assembly of Quebec, An Act to modernize legislative provisions as regards the protection of personal information, Québec Official Publisher,(2021):1-3. <https://www2.publicationsduquebec.gouv.qc.ca/dynamicSearch/telecharge.php?type=5&file=2021C25A.PDF>

⁸⁸-Ronak Shah & Molly Reynolds & Joel Ramsey "KEY PRIVACY AND CYBERSECURITY ISSUES FINANCIAL INSTITUTIONS SHOULD BE THINKING ABOUT", National Banking Law Review 40(1)(2021):3-4.

۳ حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی در حقوق ایران

انسان‌ها همیشه به حفظ حریم خصوصی نیاز داشته‌اند و به همین سبب مسئله حریم خصوصی را می‌توان در نوشته‌های سقراط و دیگر فیلسوفان یونانی مشاهده کرد.^{۸۹} توجه به منزلت انسانی و ارزش‌های مبتنی بر انواع آزادی‌ها، لزوم توجه به حریم خصوصی افراد را ایجاب می‌کند. این موضوع اخیراً به یکی از بحث‌برانگیزترین مسائل دنیای مدرن تبدیل شده است. در عصر کنونی، انسان موجودی است که نمی‌تواند به صورت جدا و مجرد از اجتماع و جامعه زندگی کند، بنابراین، برای رفع نیازهای خود نیازمند حضور در اجتماع و جامعه است. با توجه به متفاوت بودن جوامع، فرهنگ‌های حاکم بر آنها نیز متفاوت خواهد بود؛ چرا که نسبت به نهادینه‌سازی یک عرف در جوامع عوامل آب و هوا، سرزمین، خاک، نژاد، مذهب و... تأثیر بسزایی دارند ولی با وجود اختلافات فرهنگی می‌توان مرزهای مشترکی از میان آنها استخراج کرد. حریم خصوصی نیز می‌تواند از لحاظ فرهنگی یک ضرورت جهانی برای اشخاص به حساب آید.^{۹۰}

در حقوق ایران در قانون اساسی، منشور حقوق شهروندی و قانون آزادی اطلاعات به صورت اجمالی به حریم خصوصی اشاره شده است. در اصول ۲۲ و ۲۳ و ۲۵ قانون اساسی به ترتیب مصونیت از تعرض، منع تفتیش و تجسس در حریم خصوصی اشخاص بیان شده است. منشور حقوق شهروندی، ابتدا در ماده ۱۳ ممنوعیت تعرض به حریم خصوصی را مطرح و در ماده ۳۵ به حفاظت از داده‌های شخصی اشاره کرده است. امنیت اطلاعات در فضاهای سایبری را از حقوق مسلم شهروندان می‌داند و نهایتاً به شرح کامل حریم خصوصی از مواد ۳۶ الی ۴۲ پرداخته که مشمول محل سکونت، اشیاء خصوصی، نامه‌های الکترونیکی و غیر الکترونیکی، ارتباطات تلفنی و... می‌شود. همچنین احترام به این حقوق حتی در رسانه‌ها و تریبون‌ها را نیز الزامی می‌داند. در ماده ۸۲ حتی گزینش و اشتغال افراد از روش‌های ناقض حریم خصوصی را نیز ممنوع کرده است. در فصل چهارم قانون آزادی استثنائات دسترسی به اطلاعات بیان شده که برخی از آن عبارتند از: اسرار دولتی، حریم خصوصی مطرح در قانون (مگر در شرایطی که دارنده آن اجازه انتشار داده باشد یا خواهان اطلاعات، ولی، قیم یا وکیل او باشد و غیر این صورت تهدیدی بر امنیت و آسایش عمومی محسوب می‌شود). در ماده ۱۴ همان قانون، مستقیماً اشاره به حریم خصوصی، اطلاعات تحصیل شده از روش‌های ناقض حریم خصوصی شده و آن را ممنوع کرده است. در مواد ۵۸۰ و ۵۸۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ و مواد ۱۵۰ و ۱۵۲ قانون آیین دادرسی کیفری و در مواد ۶ و ۱۴ و ۱۵ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات و ماده ۳ قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری

^{۸۹}-Jan Holvast, "history of privacy," the Future of Identity in the Information Society, IFIP Advances in Information and Communication Technology, 298 (2008): 15.

^{۹۰}علی‌مشهدی و سجاد محمدلو، «مطالعه تطبیقی مفهوم و معیار حق حریم خصوصی؛ رویکرد عرفی و فرهنگی»، مجله پژوهش‌های حقوق تطبیقی ۲ (۱۳۹۵)، ۱۴۰-۱۴۳.

اطلاعات و ماده ۱ قانون قانون حمایت از حقوق پدید آورندگان نرم افزارهای رایانه ای و در مواد ۲۴ و ۲۷ و ۳۴ و ۳۷ آیین نامه جمع اوری و استناد پذیری ادله الکترونیکی مصوب ۱۳۹۳ قوه قضاییه و بند ۱۳ ماده ۱۵ دستورالعمل اجرایی ارایه خدمات عمومی اجباری ارتباطات و فناوری اطلاعات مصوب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات و مواد ۵ و ۵۸ و ۵۹ و ۶۵ قانون تجارت الکترونیکی مصوب سال ۱۳۸۲ و ماده ۳۱ قانون مطبوعات ۱۳۶۴ و اصلاحی ۱۳۷۹ و مواد ۱ و ۸ و ۱۰ قانون مسئولیت مدنی نیز به دفاع از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی پرداخته شده است.^{۹۱} در سال ۱۳۸۵ نیز طرحی تقدیم مجلس گردید که به طرح حمایت از حریم خصوصی معروف است و در آن به انواع حریم های خصوصی و مسئولیت های ناشی از نقض حریم خصوصی اشاره گردیده است. در برخی اسناد بین المللی همچون ماده ۱۲ اعلامیه جهانی حقوق بشر^{۹۲} و ماده ۱۷ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی^{۹۳} و ماده ۱۸ اعلامیه اسلامی حقوق بشر^{۹۴} به حریم خصوصی و اطلاعات شخصی اشاره شده است و همچنین در برخی از کنوانسیون های بین المللی نیز به طور ضمنی به حمایت از حریم خصوصی پرداخته اند.^{۹۵}

^{۹۱} - لیلای ریسی دزکی و فلور قاسمزاده لیباسی، «چالش های نظام حقوقی ایران در نقض داده های شخصی و حریم خصوصی در فضای سایبر»، مجله حقوقی دادگستری ۱۱۰ (۱۳۹۸)، ۱۳۴-۱۴۳.

^{۹۲} - احدی در زندگی خصوصی، امور خانوادگی، اقامتگاه، یا مکاتبات خود نباید مورد مداخله های خودسرانه واقع شود و شرافت و اسم و رسمش نباید مورد حمله قرار گیرد. هر کس حق دارد که در مقابل اینگونه مداخلات و حملات مورد حمایت قانون قرار گیرد.

^{۹۳} - هیچکس نباید در زندگی خصوصی و خانواده و اقامتگاه یا مکاتبات مورد مداخله خودسرانه (بدون مجوز) یا خلاف قانون قرار گیرد و همچنین شرافت و حیثیت او نباید مورد تعرض غیر قانونی واقع شود و هر کسی حق دارد در مقابل اینگونه مداخلات یا تعرض ها از حمایت قانون برخوردار شود.

^{۹۴} - هر انسانی حق دارد که نسبت به جان و دین و خانواده و ناموس و مال خویش در آسودگی زندگی کند و در امور زندگی خصوصی خود استقلال داشته باشد و جاسوسی یا نظارت بر او با مخدوش کردن حیثیت او جایز نیست و باید از او در مقابل هر گونه دخالت زورگویانه در این شئون حمایت شود مسکن هر فرد در حالی حرمت دارد و نباید بدون اجازه ساکنین آن یا بصورت غیر مشروع وارد آن شد و نباید آن را خراب یا مصادره کرد یا ساکنینش را آواره کرد.

^{۹۵} - ۱- کنوانسیون بین المللی منع مجازات کشتار دسته جمعی (ژنوساید) مصوب ۹ دسامبر ۱۹۴۸ مجمع عمومی سازمان ملل متحد که در تاریخ ۳۰ آذرماه سال ۱۳۳۴ به تصویب مجلس شورای ملی رسیده است.

۲- کنوانسیون تکمیلی لغو بردگی، تجارت برده و سازمان ها و اعمال مشابه بردگی، مصوب ۷ سپتامبر ۱۹۵۷ مجمع عمومی سازمان ملل متحد که در تاریخ ۳ اسفند ۱۳۳۷ به تصویب مجلس شورای ملی رسیده است.

۳- کنوانسیون بین المللی رفع تبعیض نژادی مصوب ۲۱ دسامبر ۱۹۶۵ مجمع عمومی سازمان ملل که در تاریخ ۳۰ تیرماه ۱۳۴۷ به تصویب مجلس شورای ملی رسیده است.

۴- کنوانسیون مربوط به وضعیت پناهندگان مصوب ۲۸ ژوئیه ۱۹۵۱ و پروتکل مربوط به وضعیت پناهندگان مصوب ۳۱ ژانویه ۱۹۶۷ که در تاریخ ۲۵ خرداد ۱۳۵۵ به تصویب مجلس شورای ملی رسیده است.

۵- کنوانسیون بین المللی لغو و مجازات جنایت آپارتاید مصوب ۳۰ نوامبر ۱۹۷۳ مجمع عمومی سازمان ملل که در تاریخ ۴ بهمن ماه ۱۳۶۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی.

همانگونه که ذکر گردید حفاظت از اطلاعات شخصی یکی از مصادیق مهم حریم خصوصی می باشد که با توجه به اهمیت آن خصوصا با پیشرفت تکنولوژی در کشورهای پیشرفته توجه ویژه ای نسبت به آن شده است ولی در حقوق ایران توجه کمی نسبت به آن صورت پذیرفته و در برخی از قوانین فوق به صورت مختصر نسبت به آن اشاره گردیده است.

با مطالعه در قوانین ایران می توان پی برد که، قانونی مجزا و کامل برای حمایت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی در ایران تصویب نگردیده و زیرساخت های مورد نیاز جهت نظارت و کنترل بر حفظ آن نیز فراهم نگردیده است، این در حالی است که در حقوق کانادا حریم خصوصی توسط قانون اساسی و حقوق جزا و منشور حقوق و آزادی های کانادا و قوانین فدرال و استانی کانادا و اطلاعات شخصی نیز توسط قانون حفاظت از اطلاعات شخصی و اسناد الکترونیکی (PIPEDA) محافظت می گردد. در حقوق ایران به حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی در قوانین مختلف پرداخته شده است ولیکن به نظر می رسد کشور از لحاظ وجود قوانین حفظ حریم خصوصی و حفاظت از داده ها و اطلاعات شخصی دارای خلاء جدی است و با توجه به اهمیت حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی و پیشرفت هایی که در این خصوص در سال های اخیر در کشورهای مختلف ایجاد گردیده است و علی الخصوص افزایش تجارت آزاد، کسب و کارهای آنلاین و استفاده شرکتهای بزرگ از برخی داده های اشخاص و همچنین افزایش مصادیق حریم خصوصی، علیرغم آنچه در قوانین فوق به صورت مختصر مطرح شده است؛ بدوا ایجاد ساز و کارهای مؤثر قانونی برای بازدارندگی از نقض حریم خصوصی و اطلاعات شخصی و لازم الاجرا گردیدن تمهیدات لازم برای صیانت از حریم خصوصی افراد و همچنین تصویب و اجرای قانونی خاص جهت رعایت حریم خصوصی و اطلاعات شخصی احساس می شود چرا که مصادیق نقض حریم خصوصی بسیار متفاوت و تصریح مجازات آنها ضروری است. جهت رفع این خلا قانونی می توان از تجارب کشورهای پیشرو از جمله کانادا استفاده نمود. در حقوق کانادا میان حفاظت از حریم خصوصی بین فرد با دولت و بین افراد با یکدیگر قائل به تفکیک گردیده اند. در حقوق ایران نیز می توان از همین تفکیک استفاده نموده و ضمانت اجرای متفاوتی برای این دو نقض حریم خصوصی در نظر گرفت. یکی از شیوه های محافظت از حریم خصوص و اطلاعات شخصی در حقوق کانادا مراجعه به نهاد حقوقی شبه جرم می باشد. در حقوق ایران نیز اگرچه به طور کلی در زمینه مسئولیت مدنی و به طور خاص درباره مسئولیت مدنی ناشی از نقض حریم خصوصی و داده های شخصی هیچگونه قاعده ای برای حل تعارض قوانین وجود ندارد و ادبیات حقوقی در این زمینه بسیار اندک هستند؛ با این حال می توان بر اساس قوانین مسئولیت مدنی جهت جبران زیان ها اقامه دعوا نموده و شایسته است با توجه به اهمیت

حریم خصوصی و اطلاعات شخصی همانند لایحه ۶۴ ایالت کبک کانادا مجازات شدیدتری در این خصوص لحاظ و در پرونده های مرتبط با حریم خصوصی و اطلاعات شخصی، تشریفات غیرضروری اداری و قضایی، برچیده شده و به این پرونده ها خارج از نوبت رسیدگی شوند.

بنابراین با توجه به مباحث فوق، بازنگری در اصول حاکم بر حریم خصوصی و داده های اشخاص و اطلاعات شخصی افراد که دارای مصادیق متعددی نیز می باشند و یا تصویب قوانینی کارآمد و جامع و متناسب با شرایط جامعه اجتناب ناپذیر می باشد .

نتیجه گیری

این یک واقعیت غیر قابل انکار است که تمام کشورها باید قوانین منطبق با پیشرفت فناوری و نیازهای روز تدوین نمایند. یکی از موضوعاتی که در دنیای پیشرفته امروزی نیازمند توجه اساسی می باشد؛ حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی است. در حقوق و مقررات سایر کشورها علی الخصوص در سال های اخیر توجه ویژه ای نسبت به این مهم صورت پذیرفته است، مانند مقرره حمایت از داده های عمومی (GDPR) اتحادیه اروپا و قانون حفاظت از اطلاعات شخصی و اسناد الکترونیکی کانادا. لذا با عنایت به اهمیت این موضوع، در نگارش این مقاله به صورت تطبیقی به بررسی حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی در حقوق ایران و کانادا پرداخته شده است و با توجه به بررسی های انجام شده بیان گردید در حقوق کانادا نسبت به حفاظت از حریم خصوصی در قوانین مختلف در سطح فدرال و ایالتی و درخصوص حفاظت از اطلاعات شخصی نیز از سال ۲۰۰۰ قانون حفاظت از اطلاعات شخصی و اسناد الکترونیکی اجرا می گردد. حریم خصوصی در قانون کانادا توسط چندین قانون محافظت می شود از جمله حقوق عمومی که بر روابط بین فرد و دولت حاکم است و در این حوزه عمدتاً قانون اساسی و حقوق جزا از حریم خصوصی حمایت می کنند. در منشور حقوق و آزادی های کانادا نیز مقرراتی برای محدود کردن جستجو یا توقیف غیر منطقی و تضمین حق زندگی، آزادی و امنیت افراد و در قانون جنایی کانادا مصوب ۱۹۸۵ در قسمت ششم مبحث تجاوز به حریم خصوصی به بررسی حریم خصوصی از نظر کیفری پرداخته شده است. سومین عاملی که در آن به حفاظت از حریم خصوصی در حقوق کانادا پرداخته است، سیستم فدرال و استانی در کانادا است. در برخی موارد، حریم خصوصی توسط قانون فدرال و در موارد دیگر، توسط قانون استانی محافظت می شود. ضمناً در سال ۱۹۸۱ در پرونده *Saccone v. Orr* در انتاریو برای نخستین بار نهاد شبه جرم تجاوز به حریم خصوصی توسط دادگاه شناسایی و اجازه جبران خسارت با استناد به نهاد حقوقی شبه جرم داده شده ولیکن با وجود اینکه در چندین پرونده مشابه نیز شبه جرم تجاوز به حریم خصوصی توسط دادگاه های کانادا علی الخصوص دادگاه های انتاریو مورد شناسایی واقع گردید،

همچنان در خصوص پذیرش این موضوع در کانادا تردید است و تشتت آراء در کانادا قابل رویت می باشد. چهار استان قانون عرفی (بریتیش کلمبیا، مانیتوبا، ساسکاچوان و نیوفاندلند) قوانینی در خصوص تجاوز به حریم خصوصی وضع نموده اند و در ایالت کبک نیز حفاظت از حریم خصوصی در منشور کبک و همچنین قانون مدنی کبک اشاره گردیده است.

در خصوص حفاظت از اطلاعات شخصی در حقوق کانادا نیز دو قانون مهم فدرالی با عنوان های قانون حفظ اطلاعات شخصی و قانون حفاظت از اطلاعات شخصی و اسناد الکترونیکی در کانادا جهت حفاظت از اطلاعات شخصی و حریم خصوصی وجود دارد که در کلیه ایالت های کانادا اجرا می گردد. مجلس ملی کبک به عنوان ایالت پیشرو لایحه ۶۴ را تحت عنوان قانون احترام به حفاظت از اطلاعات شخصی در بخش خصوصی در ۲۱ سپتامبر ۲۰۲۱ تصویب و تعهدات جدید قابل توجهی را برای سازمان ها در مورد مدیریت و حفاظت از اطلاعات شخصی تحمیل می نماید که نقطه عطف جدیدی در حقوق کانادا محسوب می گردد.

علی الرغم اهمیت حفاظت از حریم خصوصی و اطلاعات شخصی، در حقوق ایران در برخی قوانین بصورت مختصر نسبت به این موضوع اشاره گردیده است و تاکنون قانونی جامع و واحد در این خصوص تصویب نگردیده است. لذا پیشنهاد می گردد سیستم حقوقی ایران همانند اتحادیه اروپا و سایر کشورها همچون آمریکا و کانادا بهتر است تا تدابیری را جهت آگاهی بیشتر عموم جامعه از حقوق و تکالیف آن ها در این خصوص اتخاذ نموده و با الگوبرداری و بهره برداری از قوانین و مقررات کشورهای پیشرو در این زمینه نسبت به تطبیق قواعد داخلی با قوانین آن کشورها و اصلاح و یا تغییر قوانین قدیمی و یا در صورت لزوم تدوین قوانین جدیدی اقدام نمایند و از اشاره به حریم خصوصی و اطلاعات شخصی در قوانین مختلف و مجزا و به صورت پراکنده خودداری نمایند و در قانونی واحد و به صورت جامع به بررسی این موضوع پرداخته شود تا از سردرگمی اشخاص و همچنین دادگاه ها جلوگیری گردد.

منابع:

الف: منابع فارسی

- اسکندری، مصطفی. «ماهیت و اهمیت حریم خصوصی». مجله حکومت اسلامی ۴(۱۳۸۹): ۱۴۷-۱۷۶.
- انصاری، باقر. حقوق حریم خصوصی. چاپ اول، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت)، ۱۳۸۶.

- بخشایشی بایقوت، محرم و حیدری منور، حسین. «حریم خصوصی در حقوق ایران و اسناد بین المللی». فصلنامه علمی- ترویجی مطالعات بین المللی پلیس ۲۹ (۱۳۹۶): ۲۰۷-۲۳۲.
- جعفری لنگرودی، محمد جعفر. ترمینولوژی حقوق، جلد سوم، تهران: انتشارات گنج دانش، ۱۳۸۸.
- حبیبی، همایون. «حق بر حریم خصوصی در شبکه های اجتماعی». فصلنامه تحقیقات حقوق ۷۵ (۱۳۹۵): ۳۹-۶۴.
- خاکی، مینو. «حریم خصوصی از منظر فقه». فصلنامه مطالعات علوم اجتماعی، دوره ۴، ۲ (۱۳۹۷): ۶۸-۸۲.
- دهخدا، علی اکبر. لغتنامه، زیر نظر: محمد معین و سیدجعفر شهیدی. جلد ششم، چاپ دوم، تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.
- رحمدل، منصور. «حق انسان بر حریم خصوصی». مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۷۰ (۱۳۸۴): ۱۱۹-۱۴۵.
- ریسی دزکی، لیلا و قاسمزاده لیاپی، فلور. «چالش های نظام حقوقی ایران در نقض داده های شخصی و حریم خصوصی در فضای سایبر». مجله حقوقی دادگستری، ۱۱۰ (۱۳۹۸): ۱۲۳-۱۴۶.
- فتحی، یونس و شاهمرادی، خیراله. «گستره و قلمرو حریم خصوصی در فضای مجازی». مجله حقوقی دادگستری ۹۹ (۱۳۹۵): ۲۲۹-۲۵۲.
- فقیهی، مهدی و معمارزاده طهران، غلامرضا و رفوگر آستانه، حسین. «حفظ حریم خصوصی بیماران، پیشنیاز توسعه ی سلامت الکترونیک». فصلنامه اخلاق پزشکی ۱۲ (۱۳۸۹): ۱۶۳-۱۸۸.
- کاتوزیان، ناصر. مقدمه علم حقوق و مطالعه در نظام حقوقی ایران. چاپ هفتاد و شش، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۸۹.
- عظیمی، سیدمیثم؛ غلامی، علی. «نظارت فناورانه در پیشگیری وضعی از جرائم اقتصادی و چالش های آن با حریم خصوصی اطلاعاتی». نشریه مجلس و راهبرد ۹۱ (۱۳۹۶): ۲۶۵-۲۹۰.
- فقیهی، مهدی و جمشیدی، محمدجواد. «حفاظت از داده های کاربران: رویکردهای جهانی و گونه شناسی تنظیم مقررات». تهران: معاونت پژوهشهای زیربنایی و امور تولیدی دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوریهای نوین، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۷.
- مشهدی، علی و محمدلو، سجاد. «مطالعه تطبیقی مفهوم و معیار حق حریم خصوصی؛ رویکرد عرفی و فرهنگی». پژوهش های حقوق تطبیقی، ۲ (۱۳۹۵): ۱۲۵-۱۶۶.

- یاوری، اسدالله. «مفهوم و قلمرو حریم خصوصی در حقوق ایران»، گزارش نشست علمی (پژوهشکده حقوق عمومی و بین الملل)، تهران: مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه ۱۳۹۵: ۱-۱

۵۲

ب: منابع عربی

- طریحی، فخرالدین. مجمع البحرین. جلد اول، تهران: کتاب فروشی مرتضوی، ۱۴۱۶ه.ق.

ج: منابع انگلیسی

- A. Mackey, Jared . "Privacy and the Canadian Media: Developing the New Tort of "Intrusion Upon Seclusion"with Charter Values." Western Journal of Legal Studies 2(2012): 1-26.
- Bainbridge, David. Introduction to computer law. Fourth Edition. LONDON: longman pub Group 2000.
- Canadian HIV/AIDS Legal Network. "Privacy Protection and the Disclosure of Health Information, Legal Issues for People Living with HIV/AIDS in Canada." Canadian HIV/AIDS Legal Network (2004): 1-87.
- Duncan, Fraser. "Illuminating False Light: Assessing the Case for the False Light Tort in Canada, "Dulhousie law journal 43 (2020): 605-635 .
- Warren , Samuel and Brandeis , Louis. "The Right to Privacy." Harvard Law Review 4 (1890) :193-220
- Foord, kate. "defining privacy."Victorian law reform commission (2002): 1-47.
- H. Flaherty, David. "Reflections on Reform of the Federal Privacy Act ." (2008): 1-39.
- Holvast, Jan. "history of privacy."the Future of Identity in the Information Society, IFIP Advances in Information and Communication Technology 298 (2009): 13-42.
- H. Reiter, Eric . "PRIVACY AND THE CHARTER: PROTECTION OF PEOPLE OR PLACES?" THE CANADIAN BAR REVIEW 88 (2009): 119-146.
- Kamal, ahmad. the law of cyber-space. 1nd ED. United Nations: the United Nations Institute for Training and Research, Palais des Nations 1211 Geneva 10, Switzerland ,2005.
- Kardash, Adam and Kosseim, Patricia. " The International Comparative Legal Guide to: Data Protection 2018." 5th edition , Published by Global Legal Group (2018) 54-65.

- Kianief, Muharem. "Jones v Tsige: A Banking Law Perspective ." OTTAWA LAW REVIEW 44(3)(2013): 507-528
- McClennan, Jennifer & Schick, Vadim."O, Privacy" -Canada's Importance in the Development of the International Data Privacy Regime."Georgetown Journal of international law 38(2007): 669-693
- M. Shore; Jill and C. Dawson; paul." INFORMATION PROTECTION AND PRIVACY LEGISLATION IN CANADA", Dolden Wallace Folick LLP(2014): 1-15 .
- M.smits, jan .Elgar Encyclopedia of comparative law, second edition.UK: Edward Elgar publishing limited: 2012
- Savoie, Alexandra; thibodeau, Maxime-olivier. "canadas federal privacy law."LIBRARY OF PARLIAMENT (2020): 1-21
- Shah, Ronak & Reynolds, Molly & Ramsey, Joel."KEY PRIVACY AND CYBERSECURITY ISSUES FINANCIAL INSTITUTIONS SHOULD BE THINKING ABOUT", National Banking Law Review 40(1)(2021): 1-12.
https://digitalcommons.osgoode.yorku.ca/cgi/viewcontent.cgi?article=3823&context=scholarly_works
- Stevens, Yuan. ""Revenge Porn", Tort Law, and Changing Socio-Technological Realities: A Commentary on Doe 464533 v ND." CANADIAN JOURNAL OF LAW AND TECHNOLOGY15 (2016) :365-377.
- Westin, Alan.f. "Privacy and Freedom" Washington and lee law review 25(1968): 166-170.

ج- سایت ها

- Himo, Julie; Morin, Eve-Lyne (2021). privacy in Quebec:recent developments and takeaways for businesses , <https://www.torlys.com/our-latest-thinking/publications/2021/12/privacy-in-quebec>
- National assembly of Quebec (2001). An Act to modernize legislative provisions as regards the protection of personal information, Québec Official Publisher.
<https://www2.publicationsduquebec.gouv.qc.ca/dynamicSearch/telecharge.php?type=5&file=2021C25A.PDF>
- <https://www2.publicationsduquebec.gouv.qc.ca/dynamicSearch/telecharge.php?type=5&file=2021C25A.PDF>